

Esas Sayısı : 2013/127

Karar Sayısı : 2014/64

Karar Günü : 27.3.2014

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Konya 2. İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 12.1.2011 günlü, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 166. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...aynı düzey ve sıfattaki..." ibaresinin Anayasa'nın 5. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi istemidir.

I- OLAY

Davacı tarafından, iş akdinden kaynaklanan ödenmeyen işçilik alacaklarının davalıdan tahsili, işe girerken alınan boş teminat senedinin iadesi ve iptali ile davalıya borçlu olmadığına tespitine karar verilmesi talebiyle açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"...

Davaların mevzuunun aynı olması, birisi hakkında verilecek kararın diğerinin esasını etkilemesinin kaçınılmaz olacağı, dayanak tapu ve vergi kayıtlarının sıhhatli bir şekilde uygulamasının yapıp daha sağlıklı bir sonuca ulaşılabilmesi ve ayrıca davaların en kısa zamanda ve en az masrafla sonuçlandırılması gerekeceği hususları gözönünde bulundurularak Usulün 45 ve 3402 sayılı Yasa'nın 27. maddeleri uyarınca davaların birleştirilerek yargılamanın sürdürülmesi ve ona göre karar verilmesinin zorunluluğu açıktır." şeklindeki Yargıtay kararında da açıkça ifade edildiği şekliyle davalar arasında bağlantı olması durumunda birlikte görülmesinde zorunluluk vardır.

Somut olayda ve benzer nitelikte konuları itibariyle farklı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinin görevine giren ancak aralarında irtibat bulunan davalarda; tarafları, ayrı mahkemelerdeki davaları ayrı ayrı takip etme zorunda bırakmak, davaların birleştirilmesi yoluyla daha kısa sürede ve daha az masrafla bitirilmesini önleyici 6100 sayılı Hukuku Muhakemeleri Kanununun 1 nci fıkrasındaki "aynı düzey ve sıfattaki" hükmü, Anayasanın Devletin Temel Amaç ve Görevlerini düzenleyen 5 nci maddesi ve Hak Arama Hürriyetini düzenleyen 36 ncı madde hükmüne aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Davacının senet kefilisi olan kardeşi ile birlikte senedin iptali talebiyle Asliye Hukuk Mahkemesine ikame edip Mahkemenin görevsizlik kararı ile Asliye Ticaret Mahkemesine gönderilip halen derdest olan davada davacıların isbat vasıtaları ile iş sözleşmesinden kaynaklanan boş teminat senedi verildiğine ilişkin davalı işverene karşı mahkememizde görülen isbat vasıtaları davacı aleyhine farklılıklar göstermektedir. Davacı iş yargılamasından kaynaklanan isbat kolaylıklarına sahipken, kanundan kaynaklanan

birleştirme yasağı nedeniyle bu isbat vasıtalarını Asliye Ticaret Mahkemesindeki yargılamada kullanamayacaktır. Asliye Ticaret Mahkemesinde senet lehtarları olan davalı ...'e karşı açılan davada red kararı verilmesi durumunda veya kabul kararı verilmesi durumunda bu kararların mahkememizde derdest dosyaya etkisi ne olacaktır. Kanundaki düzenleme ile davacının davayı uyumsuzluğunun asıl konusu olan işçi-işveren platformunda tartışması imkanı elinden alınmış olmaktadır.

Başka üzerinde durulması gereken husus; davacının davalı ...'ü de davalı olarak göstererek iş mahkemesinde dava açması durumunda davalılar arasındaki ihtiyari dava arkadaşlığı nedeniyle dava o haliyle görülüp sonuçlandırılabilirken, sıfatı başka olan mahkemede aynı kişi hakkında açılan davanın yasal engel nedeniyle diğer dava ile birlikte görülebilmesi hususudur.

1086 sayılı Kanunun davaların birleştirilmesine ilişkin 45 nci maddesinde zaman içinde yapılan değişikliklerde hak aramayı kolaylaştırma ve çabuklaştırma amaçlı değişiklikler yapılmışsa da iptali istenen kısıtlama ile bundan geri adimatılmıştır. Maddenin hükümet gerekçesinde bu kısıtlamaya ilişkin gerekçe belirtilmezken, aynı düzey ve sıfattaki mahkemelerden anlaşılması gereken açıklanmıştır. Doktrinde kısıtlamaya gerekçe olarak aynı düzey ve sıfatta olmayan mahkemelerde farklı yargılama usullerinin uygulanması gösterilmiştir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun yargılama usullerinde sadeleştirmeye giderek yazılı ve basit usulü benimsemesi karşısında bu gerekçenin geçerliliği yoktur. Birleştirmenin mümkün olması durumunda birleştirme kararı verilen mahkemede cari yargılama usulünün uygulanmasına bir engel olmadığı gibi aynı zamanda kanundan kaynaklanan bir zorunluluktur.

İptaline ilişkin itiraz olunan kısıtlamanın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 nci maddesinde düzenlenen Adil Yargılanma Hakkına aykırı olduğu da düşünülebilir. Sözleşme kapsamında kişinin hak aramasını sağlayacak tedbirlerin alınması ve engellerin kaldırılması gerekir. Mahkemeye başvurma hakkına getirilecek sınırlama meşru amaç gütmeli, hakkın özünü zedeleyecek şekilde olmamalı ve orantılı olmalıdır. Somut olay ve düzenleme açısından yukarıda ayrıntılı şekilde açıklandığı üzere davacının davasını tüm yönleriyle mahkeme önüne getirmesi engellenmektedir. Bu yönüyle mahkemenin tam bir yargı yetkisinin kısıtlandığı söylenebilir.

H Ü K Ü M : Gerekçesi yukarıda detaylı şekilde açıklanan nedenlerle;

6100 sayılı Hukuk Muhakemesi Usulü Kanununun 166 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "aynı düzey ve sıfattaki" hükmünün Anayasa'nın 5 ve 36 ncı maddelerine aykırı olması nedeniyle iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına,... karar verildi."

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

Kanun'un itiraz konusu ibarenin de yer aldığı 166. maddesi şöyledir:

"**Davaların birleştirilmesi**

MADDE 166- (1) Aynı yargı çevresinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış davalar, aralarında bağlantı bulunması durumunda, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden ilk davanın açıldığı mahkemede

birleştirilebilir. Birleştirme kararı, ikinci davanın açıldığı mahkemeye verilir ve bu karar, diğer mahkemeyi bağlar.

(2) Davalar, ayrı yargı çevrelerinde yer alan aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelerinde açılmış ise bağlantı sebebiyle birleştirme ikinci davanın açıldığı mahkemeden talep edilebilir. Birinci davanın açıldığı mahkeme, talebin kabulü ile davaların birleştirilmesine ilişkin kararın kesinleşmesinden itibaren, bununla bağlıdır.

(3) Birleştirme kararı, derhâl ilk davanın açıldığı mahkemeye bildirilir.

(4) Davaların aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğması ya da biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması durumunda, bağlantı var sayılır.

(5) İstinaf incelemesi ayrı dairelerde yapılması gereken davaların da bu madde hükmüne göre birleştirilmesine karar verilebilir. Bu hâlde istinaf incelemesi, birleştirilen davalarda uyumsuzluğu doğuran asıl hukuki ilişkiye ait kararı inceleyen bölge adliye mahkemesi dairesinde yapılır.”

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 5. ve 36. maddelerine dayanılmış, Anayasa'nın 141. ve 142. maddeleri ise ilgili görülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri gereğince Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparслан ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımlarıyla 11.12.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Berrak YILMAZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, davaların, aynı düzey ve sıfatta olmayan mahkemelerde birleştirilebilmesi suretiyle daha kısa sürede ve daha az masrafla bitirilmesi ve tüm yönleriyle mahkeme önüne getirilmesini engellediği belirtilen kuralın, Anayasa'nın 5. ve 36. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle itiraz konusu kural Anayasa'nın 141. ve 142. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

İtiraz konusu kuralla, aralarında bağlantı bulunan davaların birleştirilmesinin, mahkemelerin aynı düzey ve sıfatta olması hâlinde olabileceği öngörülmektedir. Aynı düzey

ve aynı sıfattaki mahkemelerden anlaşılması gereken ise maddenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi her iki davanın da görüldüğü mahkemenin, örneğin asliye hukuk mahkemesi veya sulh hukuk mahkemesi yahut iş mahkemesi ya da aile mahkemesi olmasıdır.

Anayasa'nın hak arama hürriyetini düzenleyen 36. maddesinin birinci fıkrasında, "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*" denilmektedir.

Anayasa'nın 141. maddesinde, "*Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması yargının görevidir.*" denilmek suretiyle davaların makul bir süre içinde bitirilmesi gerekliliği ifade edilmiştir.

Anayasanın 142. maddesinde ise "*Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir.*" hükmüne yer verilmiştir. Hukuk devletinde kanun koyucu, Anayasa'nın temel ilkelerine ve Anayasa'da öngörülen güvence kurallarına bağlı kalmak koşuluyla, yargılama usullerinin belirlenmesi konusunda takdir yetkisine sahiptir. Bu bağlamda getirilen usul kurallarının, Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen "*adil yargılanma hakkı*"nın öngördüğü güvencelere aykırılık taşımaması bir zorunluluktur.

Kanun, hukuk mahkemelerinde uygulanacak yargılama usullerini düzenlemektedir. Kanun'un 166. maddesinde düzenlenen davaların birleştirilmesi müessesesi, hukuk davalarında, ayrı ayrı açılmış davalar arasında maddede gösterilen anlamda bir bağlantı bulunması hâlinde, bu davaların birleştirilmesi suretiyle daha az giderle ve daha süratli bir şekilde görülmesini sağlamak amacıyla kabul edilen bir usul hukuku müessesesidir.

İtiraz konusu kuralla, hukuk mahkemelerinde açılan ve aralarında bağlantı bulunan davaların birleştirilebilmeleri için bir koşul getirilmiş ve bu davaların görüldüğü mahkemelerin aynı düzey ve sıfatta olması gerektiği öngörülmüştür. Kanun koyucu itiraz konusu kuralda, davaların birleştirilmesi açısından davaların niteliğini ve buna bağlı olarak mahkemelerin görev alanını esas almış, farklı nitelikteki ve buna bağlı olarak farklı mahkemelerin görev alanına giren davaların birleştirilmesini uygun görmemiştir. Aynı nitelikte olan ve aynı mahkemenin görev alanına giren davaların birleştirilmesi, birleştirme kurumunun takip ettiği amaca ve usul ekonomisine daha uygundur. Zira farklı nitelikteki, buna bağlı olarak farklı mahkemelerin görev alanına giren davaların birleştirilmesi, bu davalarda uygulanacak yargılama usulünün de bazı hâllerde farklı olması nedeniyle güçlükler yaratacak, davaların birleştirilmesiyle takip edilen amaca uygun olmayan sonuçlar ortaya çıkarabilecektir. Bu bağlamda söz konusu güçlükleri gidermeye yönelik itiraz konusu kuralın usul ekonomisine aykırı olduğu söylenemez. Öte yandan, davaların birleştirilmesine yönelik bir belirleme yapan itiraz konusu kuralda tarafların davasını tüm yönleriyle mahkeme önüne getirmesine engel bir durum da yoktur. Dolayısıyla kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında, davaların birleştirilmesi hakkında esasa etkili olmayan bir usul hükmü niteliğindeki itiraz konusu kuralda Anayasaya aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 36., 141. ve 142. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 5. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

VI- SONUÇ

12.1.2011 günlü, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 166. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...aynı düzey ve sıfattaki..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 27.3.2014 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Başkanvekili
Alparslan ALTAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ